

Tantárgyi tematika és félévi követelményrendszer

Magyarország története 1440–1790 (TRO 1019)

Dr. Gulyás László Szabolcs

Féléves tematika:

1. Hunyadi János és kora, Hunyadi Mátyás centralizációs törekvései és külpolitikája
2. A Jagelló Magyarország. Hatalmi viszonyok, belpolitika, diplomáciai események.
3. A török kérdés Mátyás halála után és a mohácsi csata
4. A középkorvégi Magyarország gazdasági-társadalmi jellemzői. Az európai agrárkonjunktúra kibontakozása és hatása Kelet-Európára.
5. Az ország két, majd három részre szakadása
6. Az Erdélyi Fejedelemség kialakulása és történelme Báthory Istvántól II. Apafi Mihályig
7. Bethlen Gábor fejedelemsége.
8. A rendiség és abszolutizmus küzdelme a 17. században, a Királyi Magyarország története.
9. A török berendezkedése Magyarországon
10. Végvári harcok és a végvárrendszer a 16–17. században, a török kiűzése Magyarországról.
11. Társadalom, gazdaság, demográfia a 16–17. században
12. A Habsburg-abszolutizmus a török kiűzése után, a Rákóczi-szabadságharc
13. Gazdaság, társadalom, rendiség Erdélyben és Magyarországon a 18. században.
14. Mária Terézia és II. József, a felvilágosult abszolutizmus.

A foglalkozásokon történő részvétel:

- Az előadások a képzés szerves részét képezik, így az Intézmény a hallgatóktól elvárja a részvételt az előadásokon (TVSz 8.§ 1.)

Félévi követelmény: kollokvium

Az értékelés módja, ütemezése:

Szóbeli vizsga.

A vizsgára bocsátás feltétele: -

A kollokvium típusa: szóbeli.

Szóbeli vizsga témakörei:

1. A rendiség kialakulásának feltételei és előzményei Magyarországon. Hunyadi János és kora
2. Hunyadi Mátyás centralizációs törekvései és külpolitikája
3. A Jagelló Magyarország. Hatalmi viszonyok, belpolitika, diplomáciai események.
4. A török kérdés Mátyás halála után és a mohácsi csata
5. A középkorvégi Magyarország gazdasági-társadalmi jellemzői. Az európai agrárkonjunktúra kibontakozása és hatása Kelet-Európára.
6. Az ország két, majd három részre szakadása
7. Az Erdélyi Fejedelemség kialakulása
8. Erdély történelmének vázlata Báthory Istvántól II. Apafi Mihályig
9. Bethlen Gábor fejedelemsége.
10. A rendiség és abszolutizmus küzdelme a 17. században, a Királyi Magyarország története.
11. A török berendezkedése Magyarországon
12. Végvári harcok és a végvárrendszer a 16–17. században, a török kiűzése Magyarországról.
13. Társadalom, gazdaság, demográfia a 16–17. században
14. A Habsburg-abszolutizmus a török kiűzése után, a Rákóczi-szabadságharc
15. Gazdaság, társadalom, rendiség Erdélyben és Magyarországon a 18. században.
16. Mária Terézia és II. József, a felvilágosult abszolutizmus.

Az érdemjegy kialakításának módja:

A szóbeli vizsgán nyújtott teljesítmény.

2021. 08. 31.

Dr. Gulyás László Szabolcs főisk. docens sk.

Irodalom:

Összefoglaló munkák

- Kristó Gyula – Engel Pál – Kubinyi András: Magyarország története 1301–1526. Bp., 1998. (vagy későbbi kiadások)
- Draskóczy István: A 15. század története. (Magyar századok.) Bp., 2000.
- Pálffy Géza: A 16. század története. (Magyar századok.) Bp., 2000.
<https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Hodoltsag-a-hodoltsag-kora-magyarorszag-torokkori-tortenete-1/a-tizenhatodik-szazad-tortenete-2/>
- Ágoston Gábor – Oborni Teréz: A 17. század története. (Magyar századok.) Bp., 2000.
https://www.academia.edu/3288670/%C3%81goston_G%C3%A1bor_Oborni_Ter%C3%A9z_A_tizenhetedik_sz%C3%A1zad_t%C3%B6rt%C3%A9nete
- Barta János: A 18. század története. (Magyar századok). Bp., 2000.
- Magyarország története tíz kötetben 3/1-2. Magyarország története 1526-1686. Főszerk. Pach Zsigmond Pál, szerk. R. Várkonyi Ágnes. Bp., 1985.
- Magyarország története tíz kötetben 4/1-2. Magyarország története 1686-1790. Főszerk. Ember Győző és Heckenast Gusztáv. Bp., 1989.
- Szakály Ferenc: Virágkor és hanyatlás 1440-1711. (Magyarok Európában II.) Bp., 1990.
- Pálffy Géza: A három részre szakadt ország 1526–1606. (Magyarország története 9.) Bp., 2009.
- Pálffy Géza: Romlás és megújulás 1606–1703. (Magyarország története 10.) Bp., 2009.
- Tringli István: Az újkor hajnala. Magyarország története 1440–1541. (Tudomány-Egyetem) Bp., 2003.
- R. Várkonyi Ágnes: A királyi Magyarország 1541–1686. (Tudomány-Egyetem). Bp., 1999.
- R. Várkonyi Ágnes: Három évszázad Magyarország történetében 1526-1790. I. köt. Bp., 1999.

Részkérdéseket vagy kisebb korszakokat tárgyaló munkák

- Barta Gábor: Az erdélyi fejedelemség születése. Bp., 1979.
- Barta Gábor – Fekete Nagy Antal: Parasztháború 1514-ben. Bp. 1973.
- Barta János: A nevezetes tollvonás. II. József visszavonja rendeleteit. (Sorsdöntő történelmi napok 4.) Bp., 1978.
- Bácskai Vera: Városok Magyarországon az iparosodás előtt. Bp., 2002
- Báthory Gábor és kora. Szerk. Papp Klára – Jeney-Tóth Annamária – Ulrich Attila. Debrecen, 2009.
- Benczédi László: A Thököly-felkelés és kora. Bp., 1983.
- Benczédi László: Rendiség, abszolutizmus és centralizáció a 17. század végi Magyarországon. Bp., 1980.

- Benda Kálmán: A Habsburg abszolutizmus és a magyar rendi ellenállás a 16-17.században. Bp., 1976.
- Bitskey István: Hitviták tüzeiben. Bp., 1978.
https://mandadb.hu/tetel/389457/Hitvitak_tuzeben
- Bucsay Mihály: A protestantizmus története Magyarországon. 1521–1945. Bp., 1985.
- Csepregi Zoltán: A reformáció nyelve: Tanulmányok a magyarországi reformáció első negyedszázadának vizsgálata alapján. Budapest, 2013.
https://www.academia.edu/5283067/A_reform%C3%A1ci%C3%B3_nyelve_The_Language_of_the_Reformation
- Erdély története három kötetben I. A kezdetektől 1606-ig. Szerk. Makkai László – Mócsy András. II. 1606-tól 1830-ig. Szerk. Makkai László – Szász Zoltán. Bp., 1986.
<http://mek.niif.hu/02100/02109/html/>
- Fodor Pál: Magyarország és a török hódítás. Bp. 1991.
- Hegyi Klára: A török berendezkedés Magyarországon. Bp., 1995.
- Horn Ildikó: Minerva és szablya. János Zsigmond portréja. In: A Fortuna vagy Fatum árnyékában? Fejezetek az Erdélyi Fejedelemség történetéből. Szerk. Kovács Kiss Gyöngy. Kolozsvár, 2014. 31–49.
https://www.academia.edu/8664725/Minerva_%C3%A9s_szablya_J%C3%A1nos_Zsigmond_portr%C3%A9ja_In_A_Fortuna_vagy_Fatum_%C3%A1rny%C3%A9k%C3%A1ban_Fejezetek_az_Erd%C3%A9lyi_Fejedelems%C3%A9g_t%C3%B6rt%C3%A9net%C3%A9b%C5%91l_Szerk_Kov%C3%A1cs_Kiss_Gy%C3%B3ngy_Komp_Press_Kiad%C3%B3_Korunk_Kolozsv%C3%A1r_2014_31_49
- Horn Ildikó: Báthory István uralkodói portréja. In: Portré és imázs – Politikai propaganda és reprezentáció a kora újkorban. Szerk. G. Etényi Nóra–Horn Ildikó. L' Harmattan Kiadó. Bp., 2008. 363–401.
https://www.academia.edu/8664996/B%C3%A1thory_Istv%C3%A1n_uralkod%C3%B3i_portr%C3%A9ja_In_Portr%C3%A9_%C3%A9s_im%C3%A1zs_Politikai_propaganda_%C3%A9s_reprezent%C3%A1ci%C3%B3_a_kora_%C3%BAjkorban_Szerk_G_Et%C3%A9nyi_N%C3%B3ra_Horn_Ildik%C3%B3_L_Harmattan_Kiad%C3%B3_Bp_2008_363_401
- Kubinyi András: Változások a középkor végi Magyarországon. Bp., 1993.
- Kulcsár Péter: A Jagelló-kor. Bp., 1982.
- Köpeczi Béla – R. Várkonyi Ágnes: II. Rákóczi Ferenc. Bp., 1976. (vagy az újabb kiadások)
- Maksay Ferenc: A paraszti gazdálkodás és a majorsági termelés a 16–17. században. Bp., 1963.
- Mikó Árpád - Verő Mária - Jávor Anna szerk.: Mátyás király öröksége, Késő reneszánsz művészet Magyarországon (16–17. század). Kiállítási katalógus. Bp., 2008. (A Magyar Nemzeti Galéria kiadványai 2008/3)
https://library.hungaricana.hu/hu/view/ORSZ_NEMG_kv_40_Matyas_01/?pg=0&layout=s
- Nagy László: A Bocskai szabadságharc katonai története. Bp., 1961.
- Oborni Teréz: Erdély pénzügyei és pénzügyigazgatása I. Ferdinánd uralma alatt. Bp., 2002.

- Oborni Teréz: Erdély fejedelmei. Bp., 2002.
- Pálffy Géza: A török elleni védelmi rendszer szervezetének története a kezdetektől a 18. század elejéig. Történelmi Szemle 38 (1996) 163-217.
- Pálffy Géza: A Magyar Királyság és a Habsburg monarchia a 16. században. (História könyvtár. Monográfiák 27.) Bp., 2010.
- Pálffy Géza: A bécsi udvar és a magyar rendek a 16. században. Történelmi Szemle 41 (1999) 331–367.
https://tti.abtk.hu/images/kiadvanyok/folyoiratok/tsz/tsz1999-3-4/331-367_palffy.pdf
- Pálosfalvi Tamás: Tettes vagy áldozat? Hunyadi László halála. Századok 149 (2015) 383–441.
https://www.academia.edu/38253296/Tettes_vagy_%C3%A1ldozat_Hunyadi_L%C3%A1szl%C3%B3_hal%C3%A1la
- Péter Katalin: A magyar romlásnak századában. Bp., 1975.
- Rácz István: Hajdúk a XVII. században. Debrecen, 1969.
- Szabó István: Uradalmi gazdálkodás és jobbágybirtok a 16–17. században. In: Uő: Tanulmányok a magyar parasztság életéből. Bp., 1948. 159-203.
- Szakály Ferenc: A mohácsi csata. Bp., 1975.
- Szakály Ferenc: Mezőváros és reformáció. Bp., 1995.
- Szijártó M. István: A Diéta. A magyar rendek és az országgyűlés 1708–1792. Bp., 2005.
https://www.academia.edu/378886/A_di%C3%A9ta_A_magyar_rendek_%C3%A9s_az_orsz%C3%A1ggy%C5%B1%C3%A9s_1708_1792
- Századok 152 (2018) 5. szám (A koraiújkorai hadügy-pénzügy kapcsolatával foglalkozó különszám, amelyből számos tanulmány felhasználható)
https://szazadok.hu/doc/szazadok_2018_05_JAVITOTT%20NYOMDAI%20-okt.%204..pdf
- Teke Zsuzsa: Hunyadi János és kora. Bp., 1980.
- Tóth István György: Jobbágyok, hajdúk, deákok... A körmendi uradalom társadalma a 17. században. Bp., 1992.
- Trócsányi Zsolt: Erdély központi kormányzata 1540–1690. Bp., 1980.
<http://mol.arcanum.hu/digilib/opt/a091001.htm?v=pdf&a=start>
- Újváry Zsuzsanna: "Nagy két császár birodalmi között." Bp., 1984.
- Varga János: Jobbágyrendszer a magyarországi feudalizmus kései századaiban 1556–1767. Bp., 1969.
- Varga J. János: A fogyó félhold árnyékában. Bp., 1986.
- Varga J. János: Berendezkedési tervezetek Magyarországon a török kiűzésének időszakában. Az "Einrichtungswerk". Századok 125 (1991) 449–488.
- Várkonyi Gábor: Ünnepek és hétköznapok. Művelődés és mentalitás a török kori Magyarországon. Bp., 2009.
https://www.academia.edu/8906297/%C3%9Cnnepek_%C3%A9s_h%C3%A9tk%C3%B6znapok_M%C5%B1vel%C5%91d%C3%A9s_%C3%A9s_mentalit%C3%A1s_a_t%C3%B6r%C3%B6k_kori_Magyarorsz%C3%A1gon
- R. Várkonyi Ágnes: Magyarország visszafoglalása 1683-1699. Bp., 1987.